

VROUWELIJKE VERKOZENEN: ANDERE WAARDEN IN HET VOORDEEL VAN DE DEMOCRATIE

Brulocalis heeft ervoor gekozen om de special van de Nieuwsbrief nr 135 te wijden aan het debat dat tijdens onze Algemene Vergadering van 21 juni werd gehouden over het onderwerp “*Vrouwen in de politiek: stand van zaken aan de vooravond van de volgende verkiezingen in 2024*”. We hebben een aantal sprekers (door omstandigheden enkel vrouwen, er zijn nog maar weinig mannelijke experts in de materie) uitgenodigd om deel te nemen aan dit debat, dat werd gemodereerd door Joyce Azar, journaliste en columniste voor de RTBF en hoofdredactrice van DaarDaar:

- **Clémence Deswert, doctorandus politieke wetenschappen/onderzoekster NFWO aan het Centre d'étude de la vie politique (Cevipol) van de ULB;**
- **Meron Knikman, Voorzitter van de Vrouwenraad;**
- **Jaimie Just, Adviseur – Gelijkheid en diversiteit bij de Council of European Municipalities and Regions (CEMR);**
- **Laetitia Martinez, Gemeenteraadslid in Creusot (Frankrijk), ondervoorzitter van de Regio Bourgogne-Franche-Comté, lid van het netwerk Élués Locales.**

In dit dossier gaan we in op een aantal thema's die tijdens dit debat aan bod zijn gekomen, en bespreken we een aantal punten die volgens ons van belang zijn voor de plaatselijke besturen in Brussel. Hoewel vrouwen, in vergelijking met andere Europese landen, redelijk goed vertegenwoordigd zijn in de Belgische politiek, zien we dat zij de politiek ook relatief snel de rug toekeren. Waarom is dat? Wat zijn de belangrijkste obstakels die zij tegenkomen in de politiek? Welke maatregelen kunnen genomen worden en wat zijn mogelijke oplossingen? We trachten in deze editie een antwoord te geven op deze vragen aan de hand van een aantal artikels en interviews met Olivier Deleuze, voorzitter van Brulocalis en burgemeester van Watermaal-Bosvoorde, en Sophie Querton, voorzitter van het OCMW van Schaarbeek.

> Van links naar rechts: Joyce Azar, Clémence Deswert, Jaimie Just en Meron Knikman (Laetita Martinez sprak vanop afstand via videoverbinding).

> Céline Mercier, verantwoordelijke van de dienst INFOCOM bij Brulocalis

DE VERTEGENWOORDIGING VAN VROUWEN IN DE POLITIEK: DE SITUATIE IN BELGIË, BRUSSEL EN EUROPA

Het debat over de vertegenwoordiging van vrouwen in de politiek stopt niet aan onze landsgrenzen. En hoewel België het op dit vlak beter doet dan vele andere Europese landen, bestaan er ook bij ons nog een aantal hardnekkige valkuilen voor vrouwen. Ook in België kunnen er dus nog zaken verbeterd worden.

> België was het eerste land ter wereld waar quota werden ingevoerd.

HET EERSTE LAND TER WERELD DAT QUOTA HEEFT INGEVOERD

In 1994 was België het eerste land ter wereld dat quota voor vrouwen op kieslijsten invoerde en toepaste.

Quota zijn geen doel op zich, maar een manier om te komen tot meer pariteit in de wetgevende en uitvoerende politieke organen. Quota moeten de deelname van mannen en vrouwen aan het politieke leven in evenwicht te brengen, en zo de vertegenwoordiging van vrouwen verhogen op plaatsen waar mannen van oudsher de plak zwaaien.

De eerste quota in België streefden naar maximaal drie kwart kandidaten van hetzelfde geslacht op de lijsten (gemeenteraadsverkiezingen in 1994) en vervolgens twee derde in 2000. Echte pariteit (50-50) werd pas nagestreefd en toegepast bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2006. Om meer vrouwen bovenaan de lijsten te krijgen, past het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2006 een systeem toe waarbij mannen en vrouwen elkaar afwisselen op de eerste twee plaatsen. Om te voorkomen dat vrouwen altijd onderaan de lijsten zouden staan, werd dan in 2018 voor het eerst het rits-principe toegepast (mannen en vrouwen afwisselend op de gehele lijst).

1. "Vrij veel vrouwen in Brusselse lokale politiek", Nieuwsbrief nr 128, <https://brulocalis.brussels/sites/default/files/2022-08/tub-128-nl-v2.pdf#page=5>
2. Oorspronkelijke Engelse titel: "Women in Politics – Local and European Trends", CEMR, 2019, https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/CEMR_Study_Women_in_politics_EN.pdf; fiche "Belgium" pagina 62.
3. "Vertegenwoordiging van vrouwen in de politiek in Europa – Een studie uitgevoerd door de European Women's Lobby", Oorspronkelijke Engelse titel: "Taking Stock of Women's Representation in Politics across Europe – A Study by the European Women's Lobby", Maart 2023, https://www.womenlobby.org/IMG/pdf/final_wjp_study-3.pdf

Wat betreft uitvoerende organen, moet in alle regeringen van het land alles gemengd zijn, hoewel hier formeel geen quota voor bestaan.

De situatie in Brussel

Op de [website](#) van het Instituut voor de *Gelijkheid van Vrouwen en Mannen* (IGVM) staan een aantal tabellen die de evolutie van de vertegenwoordiging van vrouwen in de verschillende politieke organen (wetgevende en uitvoerende) weergeeft. En dat vanaf de verkiezingen in 1994, tot aan de meest recente verkiezingen in 2019.

Zoals we in een vorige editie van ons magazine [Nieuwsbrief](#)¹ al aangaven, is de lokale politiek in Brussel relatief sterk vervrouwelijkt in vergelijking met andere gewesten. Sterker nog, sinds de benoeming van drie burgemeesters in 2022 is meer dan een kwart van de Brusselse burgemeesters een vrouw. Dit is nog altijd verre van echte pariteit, maar het is nog altijd beter dan in andere gewesten.

TOONAANGEVEND IN EUROPA

Als we de Belgische situatie vergelijken met die van onze bureaus in Europa, dan scoren wij beter op het vlak van pariteit. Jaimie Just van de CEMR, presenteerde de belangrijkste bevindingen van hun [studie](#) uit 2019 met als titel "*Vrouwen in de politiek – Lokale en Europese trends*"² die de situatie in 41 landen van ons continent vergeleek. Met 39% lokaal verkozen vrouwen staat België in de top 5, op gelijke hoogte met Finland en Noorwegen, terwijl het Europese gemiddelde 29% bedraagt. De European Women's Lobby (de Europese vrouwenlobby) kwam in een recentere [studie](#) van maart 2023³ tot dezelfde conclusie. Ook daar veroverde België een plek in de kopgroep van Europese landen waar vrouwen het best vertegenwoordigd zijn in de politiek.

Hoewel we deze evolutie alleen maar kunnen toejuichen, herinnert Jaimie Just ons eraan dat er nog werk aan de winkel is. In alle wetgevende organen samen vertegenwoordigen vrouwen nog geen 50%, en in de uitvoerende organen ligt dit percentage zelfs nog lager. Deze drempel betekent dus dat het aandeel vrouwen invloed zou kunnen hebben op de besluitvorming en de politieke agenda.

Als we kijken naar de verdeling van de portefeuilles tussen mannen en vrouwen aan de macht, zien we bovendien dat er ook hier ongelijkheden blijven bestaan.

NOG STEEDS EEN ONEVENWICHTIGE GENDERVERDELING VAN DE PORTEFEUILLES

Brulocalis heeft een lijst opgemaakt van een aantal schepenportefeuilles in het Brussels Gewest en de verdeling daarvan tussen mannen en vrouwen. In sommige portefeuilles is er nog steeds een sterke oververtegenwoordiging van het ene of het andere geslacht. In de Brusselse gemeenten zijn 14 van de 19 schepenen van Financiën van het mannelijke geslacht. Ook 13 van de 19 schepenen van Openbare Werken zijn mannen. 13 van de 19 schepenen van het Jonge Kind zijn dan weer vrouwen. En we zien hetzelfde in de andere Europese landen, zegt Jaimie Just, hoewel de CEMR niet over de volledige cijfers beschikt. Ze wijst er echter op dat de volgende grote studie van de CEMR – waar momenteel aan gewerkt wordt – deze kwestie meer in detail zal bekijken en objectief cijfermateriaal zal verschaffen.

Daarna volgde er het concrete voorbeeld van een vrouwelijke schepen, met als bevoegdheid onderwijs, het jonge kind, sociale leven en senioren. Zij gaf aan erg tevreden te zijn, en zich echt thuis te voelen in haar bevoegdheden. Veel van de situaties waarmee zij als schepen geconfronteerd wordt, had zij immers al persoonlijk meegemaakt. Ze is dus een echte ervaringsdeskundige.

Volgens Jaimie Just is het probleem dat structurele en systemische ongelijkheden – die er al kunnen zijn van bij het prille begin, op de kleuterschool – waarschijnlijk blijven

bestaan tot aan de universiteit of in het leven als koppel. Dit komt omdat moeders in het algemeen vaker in contact komen met administratieve diensten zoals het jonge kind en de kinderopvang. Dit geval toont ons hoe belangrijk het is om te kunnen werken in een domein waarin men persoonlijk geïnteresseerd is, en waar men echt het verschil kan maken met zijn of haar vaardigheden.

Politicoologe Clémence Deswert bevestigt dat het geslacht vaak een rol speelt wanneer we kijken naar het belang dat aan een bepaalde bevoegdheid wordt toegeschreven. Financiën en openbare werken zijn prestigieuze bevoegdheden die voorbehouden zijn aan mannen. Bevoegdheden met een meer sociale focus, zijn dan weer voorbehouden aan vrouwen. Corona heeft echter aangetoond dat deze sociale bevoegdheden, die traditioneel dus vaker naar vrouwen gaan, toch ook ontzettend belangrijk zijn en opwaardering verdienen. Maar het is zo dat vrouwen zich dus veel vaker zullen beperken tot onderwerpen *rond care* (verzorging in het Engels), en zich veel minder zullen bezighouden met wetenschappelijke onderwerpen.

De studies die dit fenomeen hebben onderzocht, voegt Jaimie Just toe, tonen aan dat er statistisch gezien meer vrouwen afstuderen aan de universiteit⁴, maar dat zij daarna, paradoxaal genoeg, minder verantwoordelijke functies in hun vakgebied uitoefenen.

Leidt dit alles tot een zeker vermoeden bij vrouwen die een machtspositie bekleden? Wat zijn de andere obstakels die vrouwen tegenkomen bij het uitoefenen van een wetgevend of uitvoerend ambt? Het volgende artikel zal trachten om een antwoord te geven op deze vragen.

4. In België zijn er meer hoogopgeleide vrouwen dan mannen: 47 % van de vrouwen tussen 25 en 64 jaar heeft een diploma van het hoger onderwijs, voor mannen is dit 38%. Bron: [De arbeidsmarktparticipatie van vrouwen](#). Hoge Raad voor de Werkgelegenheid, januari 2023.

SINDS 1999 BESTRIJD ONZE KMO DE PRODUCTIE VAN PLASTIC AFVAL EN VERVUILEND TRANSPORT, EN BIEDT GEZUIVERD HEERLIJK WATER. EN HOE ZIT HET MET U? HEBT U ZICH AL AANGESLOTEN BIJ DE BEWEGING VOOR EEN SCHONERE STAD?

WIJ BIEDEN EEN ASSORTIMENT NETWERKDRINKFONTEINEN DIE GESCHIKT ZIJN VOOR KANTOREN, SCHOLEN, GEMEENSCHAPPEN, WERKPLAATSEN, HORECA, EN ALLE OPENBARE OF PRIVÉ PLAATSEN. VERKOOP OF VERHUUR, INCLUSIEF EERSTELAS SERVICE. GRATIS STUDIE EN OFFERTE OP MAAT.

PERFECTA N.V.
BEVRIJDINGSLAAN, 86
1640 SINT-GENESIUS-RODE
TEL. 02/378 41 25
CONTACT@AQUAPERFECTA.BE

> Céline Mercier, verantwoordelijke van de dienst INFOCOM bij Brulocalis

HOE DE POLITIEKE CARRIÈRE VAN VROUWEN WORDT AFGEREMD

Na de presentatie van een aantal feiten en cijfers over pariteit, bekijkt Brulocalis hoe vrouwen dit ervaren in hun dagelijkse leven. Met welke hindernissen krijgen zij te maken in hun politieke carrière...? Een carrière die nog al te vaak gevangen zit in het keurslijf van een al te mannelijke visie op politiek.

EEN VERTROUWENSKWESTIE

In bovenvermelde studie van de CEMR¹ worden eerst en vooral de obstakels van structurele, culturele en sociologische aard vermeld waarmee vrouwen in de politiek te maken krijgen. Hier hebben we het over de onzichtbaarheid van vrouwen in de politiek. Een gevolg – of oorzaak – van het gevoel dat vrouwen hebben dat ze niet thuishoren in de politiek. Dit is een gevoel dat zij van zichzelf hebben, of dat hen gegeven wordt. Het *oplichtersyndroom* treft vrouwen vaker dan mannen. Immers, onze traditionele visie op de vrouwelijke identiteit past niet bij de (economische of politieke) machtsbastions, die vaak worden gezien als exclusief mannelijk. Dit is een thema dat meer in detail behandeld wordt in het artikel *“De onzichtbare vrouw. Over ingebeelde politiek macht”* van Grégory Derville en Sylvie Pionchon².

Dit gebrek aan zelfvertrouwen heeft als gevolg dat men de vaardigheden van vrouwen gaat onderschatten. Dit kan dan leiden tot zelfcensuur bij vrouwen, of het zichzelf opleggen van beperkingen. Dit gaat dan weer gepaard met minder zichtbaarheid in de media en minder spreektijd tijdens vergaderingen of politieke debatten. Het kan zelfs een invloed hebben op de financiering van verkiezingscampagnes om fondsen te werven en mensen te overtuigen van hun kandidatuur.

Bovendien raken vrouwen in het algemeen gedemotiveerd door de agressiviteit in de politiek, die sowieso geen goed doet aan hun vertrouwen. Sommige burgers kunnen maar moeilijk aanvaarden dat vrouwen zich überhaupt politiek engageren, omdat ze vinden dat vrouwen thuishoren aan de haard. Ze gaan hen daarom des te heviger bekritisieren. Het gevolg is dat verkozen vrouwen sneller geneigd zijn de handdoek in de ring te gooien en terug te keren naar hun vorige carrière.

MINDER LINEAIRE POLITIEKE CARRIÈRES

Uit een studie die de krant *De Morgen* in juni publiceerde, kwam naar voren dat één vrouw op zes in Vlaanderen de politiek zat verlaten op het einde van de legislatuur, tegenover één man op acht³. Waarom meer vrouwen? In een artikel van 2017 uit *Le Soir* met de toepasselijke titel *“Waarom verlaten vrouwen de politiek”*⁴, worden er verschillende verklaringen aangehaald door de journaliste. Verklaringen die ook

nu nog altijd van toepassing zijn. Ten eerste is het zo dat vrouwen over het algemeen de politiek ingaan om hun engagementen en bepaalde waarden te verdedigen (hoewel mannen dat ook doen), maar niet noodzakelijk om «carrière te maken». Deze vaststelling wordt gedeeld door de Vlaamse politicologe Petra Meier⁵, die erop wijst dat vrouwen andere ambities hebben. Ze zijn vaak minder gehecht aan de macht en stappen gemakkelijker, of sneller, uit de politiek dan mannen als zij het gevoel krijgen dat deze wereld niet langer bij hen past. Deze zomer nog hebben verschillende vrouwen aangekondigd dat zij uit de politiek stappen om andere (professionele) uitdagingen aan te gaan⁶: het ging om Valérie Van Peel (N-VA, 43 jaar), Meryame Kitir (Vooruit, 43 jaar), Catherine Fonck (Les Engagés, 54 jaar), of Joëlle Kapompole (PS, 51 jaar). Stuk voor stuk vrouwen die nog ver van de pensioengerechtigde leeftijd zijn.

De analyse van de journaliste, ook nog in het artikel in *Le Soir*, geeft ook aan dat vrouwen sneller ontmoedigd raken door allerlei schandalen en crisissen. We kunnen stellen dat de situatie nog verslechterd is tussen 2020 en 2023, met corona, de ecologische, economische, sociale en parlementaire crisissen, en de oorlog in Oekraïne. Dit heeft geleid tot een zekere moeheid – een soort van blues – bij politici. Onze zustervereniging, de UVCW⁷, had het hier al over: *“Onder andere de volgende zaken worden gegeven als reden om de politiek te verlaten: het onevenwicht tussen werk en privéleven, de hoge werkdruk, de hoge verwachtingen van de burgers en het gevoel niet genoeg impact te hebben (vooral bij vrouwen).”* Volgens Maxime Daye, *“is er duidelijk nog een lange weg af te leggen om gendergelijkheid in de politiek te bereiken”*.

De moeilijkheid – of misschien zelf onmogelijkheid – om een goed evenwicht te vinden tussen het privéleven en een politieke loopbaan, lijkt vrouwen met een groter schuldgevoel op te zadelen.

DE GROTERE INVLOED VAN HET PRIVÉLEVEN

Er speelt nog meer dan alleen het hardnekkige cliché dat vrouwen eerder in een huiselijke dan in een politieke omgeving horen. Er wordt simpelweg ook meer van hen gevraagd in het huishouden en het gezinsleven. De statistieken tonen op dat vlak immers

1. “Vrouwen in de politiek - Lokale en Europese Trends”. Franse titel: “Les femmes en politique – Tendances locales et Européennes”, CEMR, 2019, https://ccre.org/img/uploads/piècesjointe/filename/CEMR_Study_Women_in_politics_FR.pdf; en dan vooral het onderdeel “Être femme en politique”, p 45.
2. Oorspronkelijke Franse titel: “La femme invisible. Sur l’imaginaire du pouvoir politique”, Grégory Derville en Sylvie Pionchon, p. 53-64 <https://doi.org/10.4000/mots.369>
3. [Een op de zes vrouwen verlaat lokale politiek voor einde legislatuur - De Morgen](https://www.morgen.be/vernieuwing-en-actueel/2023/06/02/een-op-de-zes-vrouwen-verlaat-lokale-politiek-voor-einde-legislatuur-de-morgen/), Redactie, 2/06/2023
4. Oorspronkelijke Franse titel: “Pourquoi les femmes quittent la politique” van Martine Dubuisson, *Le Soir*, 09/10/2017, <https://www.lesoir.be/118343/article/2017-10-09/pourquoi-les-femmes-quittent-la-politique>
5. Waarom vrouwen sneller afhaken in de politiek, *Zijkant*, 24/01/2023, <https://www.zijkant.be/waarom-vrouwen-snel-afhaken-in-de-politiek/>
6. “Over vrouwen die stoppen met politiek”. Oorspronkelijke Franse titel: “Ces femmes qui arrêtent la politique” van Eric Defiet en Stéphane Vande Velde, *Le Soir*, 30/07/2023, <https://www.lesoir.be/528417/article/2023-07-30/ces-femmes-qui-arretent-la-politique>
7. Algemene Vergadering van de UVCW over de blues bij lokale verkozenen: https://www.uvcw.be/mandataires/communiques-presse/art-8192?utm_source=Newsletters&utm_medium=email&utm_campaign=Newsletter-UVCW-2023-05-31

nog steeds een enorm onevenwicht in het voordeel van mannen. Vrouwen besteden veel meer uren dan mannen aan huishoudelijke taken en aan de zorg voor afhankelijke personen (kinderen, ouderen of gehandicapten), waardoor ze minder tijd overhouden voor hun mandaat. Hierdoor hebben vrouwen het moeilijker om hun privé- en beroepsleven te combineren. Vooral het voortdurende schuldgevoel dat daarmee gepaard gaat, valt hen zwaar.

Tijdens onze algemene vergadering in juni kwam Meron Knikman ook terug op de hardnekkige stereotypes die vrouwen en mannen over elkaar hebben, en die nefast zijn voor de carrière van vrouwen (moederschap, mentale druk, betrokkenheid van partners, ongelijke rechten, enz.). Een concreet gevolg hiervan is, bijvoorbeeld, het logistieke probleem van kinderopvang tijdens (avondlijke) politieke vergaderingen. Dit is een probleem waar vrouwen in de politiek meer last van hebben dan mannen. Het moederschap vormt vaak nog steeds een obstakel voor de carrière van vrouwelijke politici, omdat te weinig vaders verlof en andere voordelen aanvragen om moeders⁸ te helpen. Jamie Just merkt bijvoorbeeld op dat vrouwelijke raadsleden in Schotland onlangs nog vroegen om gebruik te kunnen maken van hun recht op zwangerschapsverlof of om bepaalde uitkeringen uitbetaald te krijgen.

Corinne François, directeur van Brulocalis, wijst erop dat bovenvermelde studie van de UVCW, over de *blues* bij verkozenen, aantoonde dat ook de psychosociale druk in de politiek door beide geslachten als totaal anders ervaren wordt. Zo wordt het fameuze onevenwicht tussen het privé- en beroepsleven door de helft van de mannelijke respondenten als problematisch beschouwd, tegenover driekwart bij de vrouwen. Dit zou een van de redenen kunnen zijn waarom ze zich bij de volgende verkiezingen niet opnieuw verkiesbaar willen stellen. Bovendien worden de hoge verwachtingen van de burgers door de helft van de vrouwen als belastend ervaren, tegenover een derde bij mannen. Ook dit draagt waarschijnlijk bij tot het grote gevoel van demotivatie bij vrouwen. Het is waarschijnlijk dus juist om te spreken van *blues* bij verkozen **vrouwen**, zoals Olivier Deleuze, voorzitter van Brulocalis, ook al aangaf in zijn speech in het begin van onze vergadering.

Vandaag de dag zien we in alle sectoren dat er een zoektocht is naar een beter evenwicht tussen privé- en beroepsleven. We merken dat de balans tussen de energie die wordt geïnvesteerd en de offers die worden gebracht enerzijds, en de resultaten die worden behaald anderzijds, een groot aantal verkozen vrouwen niet tevreden stelt. Kunnen we hieruit, met het cijfermateriaal in het achterhoofd, afleiden dat politiek nog steeds een mannenzaak is?

VIRILITEIT IN DE POLITIEK: TRADITIONEEL MANNELIJKE DOMINANTIE

Clémence Deswert geeft in haar onderzoek aan dat vrouwen het moeilijker hebben in de politiek omdat men veel te lang de voorkeur heeft gegeven aan

eigenschappen die men associeert met mannelijkheid: sterk zijn, zelfvertrouwen hebben, met de vuist op tafel kunnen slaan, enz. Allemaal zaken waar mannen mee opgroeien. We zien hier echte genderstereotypering: deze eigenschappen worden in onze collectieve verbeelding makkelijker aan mannen toegeschreven, terwijl kwaliteiten als zachtheid, empathie, gevoeligheid en mededogen eerder met vrouwen worden geassocieerd. Allemaal kwaliteiten die historisch gezien niet geassocieerd worden met een politiek leider.

Bovendien zijn vrouwelijke politici vatbaar voor wat in de politieke sociologie bekend staat als *dubbele binding*. Dit is een begrip dat door Pierre Bourdieu werd uitgewerkt in zijn werk "*La domination masculine*". Om in een mannelijk milieu te kunnen evolueren, gaan vrouwen zich op een mannelijke manier gedragen, om zo beter in de omgeving in te passen. Margaret Thatcher is hier een goed voorbeeld van. Maar vrouwen worden hiervoor bekritiseerd omdat ze hun vrouwelijkheid verraden. Ze krijgen kritiek op hun lichaam of hun fysieke verschijning, en ze krijgen het verwijt dat ze niet in de politiek maar "aan de haard" horen. Sommige vrouwen doen het dan weer helemaal anders; ze willen hun vrouwelijkheid en vrouwelijke waarden niet opgeven. Maar ook dat komt hen op seksistische kritiek te staan; ze worden weggezet als incompetent. Met het begrip *dubbele binding* wil men dus aangeven dat vrouwen, hoe dan ook, altijd tussen twee vuren zitten, en dat ze nooit de juiste keuze kunnen maken. Ze moeten voortdurend onderhandelen over hun plaats en hun parcours in de politiek. Desondanks ziet Clémence Deswert de toekomst rooskleurig; de dingen veranderen geleidelijk. We zien dat de kwaliteiten die gewoonlijk geassocieerd worden met vrouwen en vrouwelijkheid meer gewaardeerd worden in de publieke arena, en dat er meer kritiek komt op de traditionele en mannelijke visie op de macht. Voorbeelden hiervan zijn de aanpak van de coronacrisis van Sophie Wilmès bij ons, Jacinda Ardern in Nieuw-Zeeland, of Angela Merkel in Duitsland. Stuk voor stuk gaat het om vrouwen die blij hebben gegeven van empathisch vermogen, zorgzaamheid en nederig leiderschap. Dit in tegenstelling tot de meer vriele en zelfs oorlogszuchtige houding van

8. Zie ook het artikel "Gedeeld ouderschapsverlof, betere verdeling van gezinstaken" van Maud Nautet, Nationale Bank van België, 8 maart 2023: <https://www.nbb.be/nl/blog/gedeeld-ouderschapsverlof-betere-verdeling-van-gezinstaken?language=fr>

Boris Johnson in het Verenigd Koninkrijk of Emmanuel Macron in Frankrijk.

Er is bovendien niet alleen het glazen plafond dat vrouwen verhindert om hogerop te raken op de hiërarchische/financiële ladder. Er is ook zoiets als de glazen klif. Vrouwen worden vaak benoemd in verantwoordelijke posities tijdens crisissituaties, m.a.w. wanneer het risico op mislukking groter is. Een typisch voorbeeld is dat van Theresa May, die premier werd van het Verenigd Koninkrijk na het referendum dat het land op weg zette naar de Brexit na het vertrek van Boris Johnson. En laat ons tevens niet vergeten dat Sophie Wilmès ook bij ons premier werd in een overgangsregering, en dan nog een minderheidsregering (na de benoeming van Charles Michel tot voorzitter van de Europese Raad). Vrouwen krijgen wel vaker een positie toegewezen wanneer de kans op mislukking groter is. In vorige legislaturen kregen Jaqueline Galant en Marie-Christine Marghem respectievelijk de portefeuilles van Mobiliteit en Energie. Toch twee vrij lastige bevoegdheden destijds (en waarschijnlijk nog altijd), volgens de politicologe.

SEKSISME IN DE POLITIEK: WANNEER DOMINANTIE TOXISCH WORDT

In een rapport uit 2018 met als titel “*Seksisme in de Belgische politiek: onderzoek bij vrouwelijke verkozenen en persattachés*”, bespreekt Johanne Montay het seksisme waarmee vrouwelijke verkozenen elke dag te maken krijgen in België⁹. Hij gebruikt hiervoor talrijke voorbeelden en anekdotes ter illustratie. Een zeker opzichtig machismo is nog steeds erg gangbaar in de politiek, zelfs na de #metoo-beweging, en ook al wordt dit steeds minder sociaal aanvaard. De auteur waarschuwt bovendien dat de situatie waarschijnlijk nog zorgwekkender is voor de vrouwelijke medewerksters en personeelsle-

den van mannelijke politici, waar er sprake is van een arbeidsrelatie in ondergeschikt verband.

Meron Knikman erkent dat seksisme of *mansplaining* vrouwen in alle sectoren treft, maar vooral die vrouwen ontmoedigt met politieke ambities. Het is ook moeilijker voor vrouwen om erkenning te krijgen voor hun successen en voor wat ze hebben bereikt. Vrouwen staan trouwens altijd voor een dilemma wanneer ze geconfronteerd worden met seksistische opmerkingen. Moeten ze reageren? Op het gevaar af hysterisch genoemd te worden? Of moeten ze dergelijke opmerkingen gewoon negeren, en doen alsof er niets gebeurd is? Tot slot zijn ze vaker het slachtoffer van aanvallen op sociale media. Er is veel vrouwenhaat; ze krijgen kritiek op hun competenties, hun uiterlijk en zelfs op hun stemgeluid... *La Libre* heeft hier een speciaal dossier aan gewijd, doorspekt met verschillende concrete getuigenissen.

Naast seksisme hoort men ook steeds meer over geweld tegen vrouwen in de politiek, vooral op lokaal niveau. Vrouwelijke verkozenen in België bieden echter weerstand, zoals in november 2022, toen een collectief van meer dan 120 vrouwelijke verkozenen en medewerkers een petitie ondertekenden die opriep tot een politieke #Metoo¹⁰. Uit een enquête van het Franse netwerk *Élues Locales* bleek dat 44% van de verkozen vrouwen al ten minste één keer werd bedreigd of geïntimideerd tijdens de uitoefening van hun ambt. De CEMR zal deze trends en de gevolgen daarvan op het engagement van vrouwen (zoals bepaalde vormen van zelfcensuur), meer diepgaand analyseren in de studie die nu uitgevoerd wordt. En recent heeft de Kamer nog opgeroepen tot de oprichting van een meldpunt voor slachtoffers van intimidatie en geweld in de politiek¹¹.

Is dit een goed idee? Welke andere praktische oplossingen, afgezien van quota, kunnen worden ingevoerd om deze hardnekkige obstakels uit de weg te ruimen?

9. Oorspronkelijke Franse titel: “Sexisme en politique belge : enquête auprès des élu·es et attachées de presse”, Johane Montay, 2018, https://www.ares-ac.be/images/Femmes_sciences/Sexisme-en-politique-belge-J.Montay.pdf

10. “Voor een “#politiekeMeToo in België”. Oorspronkelijke Franse titel: “Pour l’émergence d’un «#MeToo politique» belge”, Le Soir, 24/11/2022, <https://www.lesoir.be/479050/article/2022-11-24/pour-lemergence-dun-metoo-politique-belge>

11. “Krijgen we binnenkort een meldpunt voor slachtoffer van intimidatie en geweld in de politiek?”. Oorspronkelijke Franse titel: “Bientôt un numéro vert pour les victimes de harcèlement et de violence en politique ?” Elise Legrand, Le Vif, 1/06/2023, <https://www.levif.be/societe/bientot-un-numero-vert-pour-les-victimes-de-harcèlement-et-de-violence-en-politique/>

VERENIGING IN ACTIE

IN HET KORT BIJ BRULOCALIS

BRULOCALIS STEUNT VERKOZENEN DIE SLACHTOFFER ZIJN VAN GEWELD

Tussen juni en juli hebben rellen Frankrijk opgeschrikt na het neerschieten van een jonge man door een politieagent. Er werd geweld gepleegd tegen de privéwoning van een burgemeester. Onlangs is de burgemeester van de

Waalse gemeente Oupeye, in de provincie Luik, moeten verhuizen met zijn familie na doodsb bedreigingen na de dood van een inwoner van zijn gemeente (doodgeschoten door een politieagent nadat hij op een andere agent was ingereden). Brulocalis veroordeelt alle vormen van geweld en intimidatie tegen verkozenen en heeft dat ook altijd gedaan. Zij mogen niet het doelwit zijn van degenen die ervoor kiezen om met geweld uiting te geven aan een vorm van protest of ontevredenheid.

> Céline Mercier, verantwoordelijke van de dienst INFOCOM bij Brulocalis

MAATREGELLEN EN MOGELIJKE OPLOSSINGEN OM VROUWEN IN DE POLITIEK TE ONDERSTEUNEN

Het is één ding om te erkennen dat veel vrouwen in de politiek te maken krijgen met obstakels en moeilijkheden. Het is echter nodig om meer te doen dan dat. We moeten ook realistische opties aanbieden om hun situatie te verbeteren. En hoewel er geen magische formule bestaat, werden tijdens de algemene vergadering een aantal ideeën, mogelijke oplossingen en projecten besproken.

INSTITUTIONELE MAATREGELLEN

In het eerste deel van dit dossier gaven we al aan dat er maatregelen op institutioneel niveau bestaan, zoals quota, om de vertegenwoordiging van vrouwen in de politiek te verbeteren. Laëtitia Martinez haalde reeds aan dat quota geen doel op zich zijn, maar een middel om een sociaal proces te versnellen dat niet snel genoeg verandert. Zo zou het in Frankrijk – zonder de wetgeving rond pariteit – jaren hebben geduurd om het huidige niveau van 40,4%¹ te bereiken.

In combinatie met het ritssysteem zorgen quota ervoor dat vrouwen hogere posities op de lijsten kunnen innemen. Deze lijsten, die in Frankrijk “*chabada-lijsten*”² worden genoemd, leiden sneller tot pariteit. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de nationale verkiezingen in Frankrijk, waar individuele kandidaten het tegen elkaar opnemen in twee rondes. Op departementaal niveau is het echter verplicht om te werken met

2 gelijkwaardige kandidaten (één man, één vrouw). In 2015 waren de zogenaamde *conseils généraux* in Frankrijk nog het minst egalitair, met slechts 13% vrouwelijke leden. Dankzij het systeem met de 2 kandidaten is men er een achttal jaar later al in geslaagd om te komen tot pariteit.

Als het de bedoeling is dat quota tijdelijk zijn – wanneer worden deze dan afgeschaft? En wat zijn de criteria hiervoor? Zijn quota immers geen geforceerde en, in zekere zin, antidemocratische manier om vrouwen te betrekken bij het politieke leven? Deze pertinente vragen werden gesteld op onze algemene vergadering, en het onderwerp wordt iets verderop in dit magazine ook besproken in een artikel van Antonella Valmorbidia van ALDA. De politieke klasse moet toch representatief kunnen zijn voor de bevolking en in staat zijn om vrouwen te vertegenwoordigen, die 51% van de bevolking in het Brussels Gewest³ uitmaken. Vandaag de dag zijn vrouwen niet (voldoende) vertegenwoordigd

HET NETWERK ÉLUES LOCALES IN FRANKRIJK

Laëtitia Martinez gaf meer uitleg over *Élues Locales*. Dit netwerk werd 7 jaar geleden opgericht in Frankrijk, omdat men ook daar tot de vaststelling kwam dat vrouwen in de politiek geconfronteerd worden met obstakels. Het toont ook aan in welke mate verkozen vrouwen de behoefte voelen om zich te kunnen uitspreken over hun respectieve situatie, en dan vooral over het seksisme waar ze dagelijks mee te maken krijgen. Het was daarom echt nodig om de krachten te bundelen. Dit netwerk is uitsluitend toegankelijk voor vrouwen, zodat ze in alle vrijheid kunnen spreken. Er zijn immers al veel andere vergaderingen waar enkel mannen aan deelnemen, zegt Laëtitia Martinez.

Er werd ook meer uitleg gegeven over wat een dergelijk collectief nu precies is, en hoe het wordt geleid. Dit laatste is niet genderspecifiek, maar gebeurt ook niet spontaan – het is iets dat (aan)geleerd moet worden. Er is binnen het netwerk, waar momenteel maar liefst 950 vrouwelijke verkozen politici lid van zijn, dan ook een belangrijk opleidingsprogramma op poten gezet.

Ten slotte is dit netwerk er omdat men echt aan pariteit wil werken. Men wil werkelijk onder woorden brengen waarom pariteit nodig is, en waarom vrouwelijke verkozenen bescherming moeten krijgen. Zij moeten op zijn minst de kans krijgen om te spreken over intimidatie, gewoon seksisme, of zelfs echt seksistisch en seksueel geweld. Het doel is dus om vrouwenrechten in het overheidsbeleid te promoten, om oplossingen te vinden voor genderspecifieke problemen, en om na te denken over manieren om deze ongelijkheden in de politiek weg te werken.

Élues Locales is opgedeeld in onderafdelingen die actief zijn op meer lokaal niveau, per departement, en over de partijgrenzen heen. Vrouwen hebben er echt nood aan om hier buiten de eigen politieke partij over te praten... De steun van de partijen blijft echter erg belangrijk om vrouwen aan te moedigen om hun functie te blijven uitoefenen. Deze steun komt echter niet automatisch, en volstaat ook niet altijd, zeker als men kijkt naar de hindernissen waarmee men te maken krijgt. In dit verband haalde Jaimie Just het voorbeeld aan van een groep verkozen mannen, in Spaans Baskenland, die bijeenkomen om na te denken over hoe gendergelijkheid kan worden aangemoedigd.

1. “Vrouwen in de politiek – Lokale en Europese trends”. Franse titel: “Women in Politics – Local and European Trends”, CEMR, 2019, https://ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/CEMR_Study_Women_in_politics_EN.pdf; fiche « France » pagina 72.
2. De term verwijst naar de beroemde soundtrack van de film “*Un homme et une femme*” van Claude Lelouch, omdat deze lijsten verplicht mannen en vrouwen met elkaar afwisselen.
3. “Gender in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Een cijfermatig overzicht”, Equal.brussels https://overheidsdienst.brussels/wp-content/uploads/2019/06/Equal-brochure-genre_NL-1.pdf

> **Élues Locales organiseert bijeenkomsten enkel voor vrouwen.**

in machtsposities. Deze worden nog steeds overwegend door mannen ingenomen, om alle redenen die in dit dossier worden uiteengezet. Voor Laetitia Martinez, die zelf van deze hefboom gebruik heeft gemaakt, kan men afstappen van quota zodra we 50% pariteit hebben bereikt in **uitvoerende** organen (dus de regeringen) op alle niveaus (nationaal, gewestelijk en lokaal). Daar zijn er nog steeds geen verplichtingen en zitten we nog ver onder deze 50%. Het gaat om een belangrijke hefboom, die echter nog niet volstaat, om te komen tot echte pariteit en een echte gedragsverandering. De uiteindelijke bedoeling is natuurlijk dat quota niet langer nodig zijn om te komen tot een paritaire vertegenwoordiging van vrouwen in wetgevende en uitvoerende organen.

ANDERE MOGELIJKE OPLOSSINGEN

We hebben gezien dat vrouwen, zodra ze verkozen zijn, ondersteuning moeten kunnen krijgen bij de uitoefening van hun mandaat. Naar het voorbeeld van de gentlemen's clubs is het misschien geen slecht idee om instanties op te

richten voor uitsluitend vrouwelijke politici. Het zou dan gaan om plaatsen waar vrouwen zich vrij kunnen uitspreken, weg van de nieuwsgierige blikken van mannen.

Wat betreft de eerder vermelde culturele obstakels, kunnen er opleidingen worden ontwikkeld die specifiek focussen op de behoeften van vrouwen, zoals mediatraining, om hun zichtbaarheid te vergroten. Een ander idee is om vrouwen als eerste het woord te geven tijdens vergaderingen. Zo krijgen ze meer spreektijd en groeit hun zelfvertrouwen om ook hun mening te geven.

Ten slotte heeft de volledige politieke klasse een rol te spelen in de strijd tegen het geweld en de intimidatie waarvan vrouwen het slachtoffer zijn. Zo kunnen politieke partijen en de wetgevende en uitvoerende instanties de opmaak aanmoedigen van charters tegen seksistisch gedrag. Ze kunnen ook nadenken over wat de beste manier is om klachten te melden waar mandatarissen bij betrokken zijn, en hoe overtreders bestraft kunnen worden...

EN WAT KAN BRULOCALIS DOEN OM VERKOZEN VROUWEN TE ONDERSTEUNEN?

Op het einde van de algemene vergadering kreeg Brulocalis de vraag of het niets kon doen specifiek voor vrouwelijke verkozenen (bovenop de opleiding die alle verkozenen al krijgen aan het begin van hun mandaat). In het licht van alle vragen die werden gesteld en die in dit dossier aan bod komen, spreekt het voor zich dat Brulocalis zal nadenken over wat het kan doen om vrouwelijke verkozenen te ondersteunen.

Waarom is het belangrijk voor de lokale democratie om pariteit en het engagement van vrouwen in de politiek te ondersteunen? Wat vertegenwoordigen vrouwen op lokaal niveau, en wat doen zij anders dan mannen? Doen ze op een andere manier aan politiek? Zijn ze minder individualistisch? Denken ze meer aan het collectief, en gaan ze meer op zoek naar het compromis dan hun mannelijke tegenhangers? Dat waren de vragen waarmee Clémence Deswert afsloot. Zeker geen vragen waarop men makkelijk een objectief antwoord kan geven. Het zijn ook vragen waarin de politieke wetenschappen momenteel nog geen interesse lijken te hebben. Vrouwelijke verkozenen hebben alleszins het gevoel dat ze de politiek op een meer pragmatische manier benaderen, dat ze dichter bij de burgers staan en meer aandacht voor hen hebben dan mannen. En zijn dat nu niet de kwaliteiten en waarden die men zou moeten nastreven in de lokale democratie?

VERENIGING IN ACTIE

HET DRAGEN VAN DE SJERP: BRULOCALIS AANHOORD

Brulocalis heeft het ontwerpbesluit tot uitvoering van artikel 21, lid 2 van de NGW met betrekking tot het onderscheidingsteken van burgemeester en schepenen zorgvuldig bestudeerd. Het kabinet heeft ons laten weten dat onze eisen zijn gehoord en dat het ontwerpbesluit dienovereenkomstig zal worden aangepast.

DE SDG'S VAN DE VN: DE GEMEENTEN IN DE KIJKER IN HET LAATSTE BELGISCHE RAPPORT

Op 18 juli heeft België zijn tweede vrijwillige nationale evaluatie voorgelegd aan de VN. Daarin wordt de nadruk gelegd op de inspanningen van ons land om de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de Agenda 2030 te verwezenlijken.

VERANDEREN VAN FAMILIENAAM: MOGELIJK VOOR IEDEREEN?

In mei jl. is de commissie Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers begonnen met het onderzoek van het wetsvoorstel tot wijziging van het oude Burgerlijk Wetboek met het oog op de vereenvoudiging van de procedure om te veranderen van naam, nr. 3201/1. In het kader van haar werkzaamheden heeft de commissie schriftelijk advies gevraagd aan Brulocalis over dit wetsvoorstel.

> Interview afgenomen door Céline Mercier, verantwoordelijke van de dienst INFOCOM bij Brulocalis

WAT KUNNEN MANNELIJKE VERKOZENEN DOEN?

Tijdens het debat dat door Brulocalis werd georganiseerd, werd een oproep gedaan om meer mannen te betrekken bij dit maatschappelijk thema. Zij zouden vrouwen kunnen motiveren, aanmoedigen en ondersteunen in hun politieke carrière. We vroegen Olivier Deleuze, burgemeester van Watermaal-Bosvoorde en voorzitter van Brulocalis, om zijn mening over deze kwestie.

Wat denkt u van de quota die pariteit tot een plicht maken?

Statistisch zijn vrouwen geen minderheid, integendeel. Quota om tot pariteit te komen, zijn voorlopig een noodzakelijk kwaad. Quota zullen bestaan tot de "culturele" strijd, om tot een echte mentaliteitswijziging te komen, goed en wel gestreden is... En dat is iets wat misschien wel nooit het geval zal zijn. Quota zijn nodig op kieslijsten, in uitvoerende organen, en in zowel de publieke als de private sector. De situatie van vrouwen in de politiek is dezelfde als die van vrouwen in het algemeen, vooral in gemediatiseerde beroepen met veel zichtbaarheid.

Wat zijn volgens u de grootste moeilijkheden voor vrouwen in de Brusselse politiek?

Brussel is niet anders dan andere plaatsen. Als vrouw in een belangrijke functie moet je het in zekere zin nog altijd beter doen dan een man, jammer genoeg. Want voor mannen speelt er het broneffect¹. En ik betreur dat ontzettend, want dat is een handicap die echt gevolgen heeft voor vrouwen... Zij denken nog altijd dat ze zich moeten rechtvaardigen, en dat zou toch niet mogen zijn. Het is een cultureel gegeven, dat ook te maken heeft met het glazen plafond.

Gelukkig veranderen de dingen! Nemen we het recente incident met de Spaanse voetbalster op het WK voetbal als voorbeeld... 20 jaar geleden hadden we hier zelfs niet over gesproken. Het is heel goed dat hier nu aandacht voor is. Het is het gevolg van het feminisme en #metoo. Ik heb deze evolutie gevolgd, en ik sta er helemaal achter.

In het algemeen zijn de moeilijkheden waarmee vrouwelijke politici te maken krijgen dezelfde als die van vrouwen in het algemeen, en dan vooral de vrouwen in een belangrijke functie. En dat is zeker online het geval, waar er regelgeving nodig is. Het internet moet gezien worden als een openbare ruimte.

Bent u ooit getuige geweest van geweld of intimidatie tegen vrouwelijke politici?

Nee, geen geweld of fysieke intimidatie, maar wel psychologische intimidatie. Ik heb als burgemeester al moeten ingrijpen in dit soort situaties en ik ben dan onverbidlijk. Ik haat het wanneer de zwakkeren psychologisch onder druk worden gezet door de sterkeren. De mensen om me heen weten dat, en ook het gemeentepersoneel weet dat. Als ik hoor dat

het personeel aan de loketten op een ongepaste manier behandeld wordt, dan grijp ik in. En als het medewerkers zijn die zich schuldig maken aan dergelijk gedrag, aarzel ik niet om de wet toe te passen. Tot en met ontslag, als het echt niet anders kan.

Hoe hebt u, in uw carrière, vrouwen in de politiek gemobiliseerd?

Ik doe dat door hen te laten weten dat hun aanwezigheid legitiem en noodzakelijk is. Als het bijvoorbeeld gaat om de spreektijd in raden of op vergaderingen dan zorg ik ervoor dat mannen en vrouwen om beurt aan het woord komen. Iedereen moet de kans krijgen om te spreken, zelfs de meest timide mensen. Gelijkeheid moet een evidentie zijn, en op een duidelijke en natuurlijke manier afdwongen worden.

Wat zijn de meest effectieve maatregelen om vrouwen aan te moedigen om in de politiek te blijven?

Het moet in elk geval onaanvaardbaar zijn om vrouwen slecht te behandelen. Op dat vlak zijn er geen compromissen mogelijk. Mannen krijgen kritiek, maar omwille van hun politieke werk, en niet omdat ze man zijn. Vrouwen krijgen kritiek gewoon omdat ze vrouw zijn. Ze worden beledigd en met de dood bedreigd. We moeten mensen laten weten dat vrouwen rechten hebben, dat ze het recht hebben om te zeggen wat ze willen, dat er gendergelijkheid is, en dat er wetten zijn die nageleefd moeten worden. Dat is ook de reden waarom sociale media gereguleerd moeten worden... Zodat mensen zich niet langer achter pseudoniemen kunnen verschuilen.

De rol van vrouwelijke rolmodellen is ook belangrijk. In België hebben we bijvoorbeeld Rajae Marouane en Sophie Wilmès. Twee vrouwen die totaal verschillend zijn, maar die wel echte rolmodellen zijn. En in het buitenland is er Michèle Obama, Najat Vallaud-Belkacem...

Wat kan u doen om dit onderwerp vooruit te helpen?

Ik denk dat men duidelijk moet zijn over deze kwestie, niet alleen in woorden, maar ook in daden. Als hoofd van mijn gemeente denk ik dat ik dat ben, en dat is maar normaal ook.

> Olivier Deleuze, burgemeester van Watermaal-Bosvoorde en voorzitter van Brulocalis.

1. N.v.d.r.: Het broneffect is een psychologisch fenomeen waarbij een boodschap anders wordt gepercipieerd of geïnterpreteerd naargelang de bron van de boodschap. Met andere woorden, de origine van de boodschap (in dit geval: of de boodschap van een man dan wel van een vrouw komt) beïnvloedt onze perceptie van de boodschap in kwestie (op een positieve of negatieve manier).

> Interview afgenomen door Céline Mercier, verantwoordelijke van de dienst INFOCOM bij Brulocalis

VROUWEN IN DE POLITIEK: HOE ZIT HET IN DE OCMW'S?

We legden ons oor ook te luisteren bij Sophie Querton, voorzitter van het OCMW van Schaarbeek, om te weten hoe het zit met vrouwelijke verkozenen in de Brusselse OCMW's.

> Sophie Querton, voorzitter van het OCMW van Schaarbeek.

Zijn vrouwen goed vertegenwoordigd in de OCMW's?

Ja, vrouwen zijn er heel goed vertegenwoordigd. In het algemeen zijn er meer vrouwen dan mannen. In de raad voor maatschappelijk welzijn van Schaarbeek zitten bijvoorbeeld vijf mannen en acht vrouwen. Vrouwen hebben gewoonlijk meer interesse in sociale thema's dan mannen. En hun engagement is dus ook groter. Hetzelfde geldt voor de administratie van het OCMW, die waarschijnlijk voor twee derde uit vrouwen bestaat, denk ik. En dit is ook zo voor het beroep van maatschappelijk assistent, dat ook veel meer door vrouwen wordt uitgeoefend.

Zijn er echter ook vrouwen met een uitvoerend ambt? We tellen slechts 6 vrouwelijke OCMW-voorzitters op een totaal van 19.

Ja, het is inderdaad verrassend dat er daar maar zes vrouwen zijn. Misschien komt dit omdat de voorzitter van het OCMW benoemd wordt door de gemeenteraad, en dat er dus afspraken gemaakt worden tussen politieke partijen.

Net zoals de gemeenteraad gaan de vergaderingen van de raden voor maatschappelijk welzijn 's avonds door. En ik denk dat dit een eerste obstakel is als je ook een gezinsleven hebt dat je in goede banen moet leiden.

Een voorzitter van een OCMW moet, in tegenstelling tot bijvoorbeeld een schepen met een bevoegdheid, ook over meer kunnen meepraten dan enkel over sociale kwesties. Hij of zij moet ook kaas gegeten hebben van de financiële en administratieve zaken die horen bij het runnen van een OCMW... Er is dus een uitgebreide "toolbox" nodig om al deze taken tot een goed einde te brengen.

Ten slotte moet je als voorzitter van een OCMW, net als de ceo van een privébedrijf, vergaderingen voorzitten waarop wordt gedebatteerd, geargumenteed,... over onderwerpen die bekritiseerd kunnen worden (je krijgt vaak mensen voor je die bij hun standpunt blijven). Je moet mensen dus kunnen overtuigen en tonen dat je leiderschapsvaardigheden hebt. En waarschijnlijk gaat dat mannen iets makkelijker af. Voorzitter zijn van een OCMW kan bij vlagen ook echt een gevecht zijn – het is soms hard tegen onzacht. En zodra de beslissingen genomen zijn door de raad voor maatschappelijk welzijn, moet je naar de gemeente om je projecten daar te verdedigen. Kortom, je moet elke keer opnieuw ten strijde trekken, zowel intern (binnen de raad voor maatschappelijk welzijn) als extern (binnen de gemeente), en je kan je soms heel eenzaam voelen in de raad en in de gemeente.

Stelt u ook vast dat vrouwen zich terugtrekken uit de OCMW's, net zoals ook het geval is in de politiek?

Ik heb niet veel vrouwen zien opstappen in de vier en een half jaar dat ik in functie ben, maar ik kan me minstens één vrouw herinneren die het echt beu was. Het ging om een alleenstaande mama, en ze zei me dat het presentiegeld dat ze kreeg met moeite volstond om de babysitter van haar kinderen te betalen.

Voor veel jonge, actieve vrouwen met kinderen is het soms moeilijk om een gezinsleven te combineren met een mandaat. Ik ben bijvoorbeeld alleen vrijdagavond vrij voor privéactiviteiten, om mijn vrienden en familie te zien. De andere avonden van de week heb ik het te druk met mijn professionele verplichtingen. Gelukkig verandert de mentaliteit en nemen sommige papa's ook meer en meer huishoudelijke taken op zich. En dat maakt het leven van verkozen vrouwen met een gezin makkelijker.

Wat betreft het gebrek aan zelfvertrouwen bij vrouwen stel ik me de vraag of mannen soms niet een beetje te veel zelfvertrouwen hebben. Ze zijn polyvalent en ze voelen zich op hun gemak met cijfers, terwijl vrouwen minder snel een standpunt durven innemen als ze een onderwerp minder goed beheersen. Zijn ze eerlijker? Ik beweer hier niet dat mannen oneerlijker zijn, maar ze hebben waarschijnlijk meer zelfvertrouwen.

Ik merk in elk geval een generatiekloof op. Vrouwelijke politici van de oudere generatie (zij die geboren zijn vóór 1995/2000, en daar reken ik mezelf ook toe) hebben veel vaker het gevoel dat ze niet op hun plaats zijn in de politiek, en mannen houden veel minder rekening met hen. Dit verklaart waarom vrouwen er soms mee willen stoppen. Ze steken veel energie in hun mandaat en na een tijdje voelen ze zich vermoeid en leeg. Ik heb de indruk dat vrouwen vooral efficiënt willen zijn, een impact willen hebben op het sociale beleid... en dat macht voor hen minder van tel is. Sowieso blijft onze macht beperkt, zelfs als voorzitter van een OCMW. Het kan soms zo moeilijk zijn om ook maar iets kleins te veranderen dat je je energie liever in iets anders wil steken, in iets waar je wel een impact kan hebben en waar je voelt dat het "de moeite waard is". Ik ben 20 jaar professioneel actief, waarvan vier in de politiek, en ik ben nergens zo slecht behandeld en geïntimideerd als in de politiek... Let wel, het blijft een uitzonderlijke en vormende ervaring die me als mens veel heeft bijgebracht. Ik heb er dus geen spijt van. Maar ik begrijp het dus wanneer sommige vrouwen zeggen dat ze geen tweede ambtstermijn nastreven.